

PAPER DETAILS

TITLE: TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ÇALIŞMA YAPRAKLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

AUTHORS: İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU, Selahattin KAYMAKÇI

PAGES: 169-200

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256226>

TARİH ÖĞRETMENLERİNİN ÇALIŞMA YAPRAKLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU** Selahattin KAYMAKCI***

Öz

Bu araştırmanın amacı, tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemektir. Araştırma Trabzon ili ve Akçaabat ilçe merkezinde bulunan 28 ortaöğretim kurumunda görev yapan toplam 65 tarih öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak mülakat kullanılmıştır. Mülakatta öğretmenlere toplam 9 soru yöneltilmiş; öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar not almak suretiyle kaydedilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarına karşı olumlu görüş içerisinde olmalarına rağmen genellikle derslerinde çalışma yapraklarını kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili bilgi ve becerilerinin artırılmasına yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Tarih Öğretimi, Tarih Öğretmeni, Çalışma Yapağı

Abstract

The aim of this study is to elicit history teachers' perceptions about worksheets. This study was carried out with 65 history teacher, who were working in 28 secondary school in the center of Trabzon and Akcaabat. In this research, interview was used. In this sense, 9 questions were asked to history teachers and their answers were written down by researchers. The datas collected by interviews were analyzed by means of content analysis. In the light of the collected data, it seems that that history teachers have positive attitudes to worksheets; but generally they haven't used worksheets in their lessons.

Keywords: The Teaching of History, History Teacher, Worksheet

*Bu çalışma Selahattin Kaymakcı tarafından, 2006 yılında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan "Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yaprakları Hakkındaki Görüşleri" adlı yüksek lisans tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

Yazışma Adresleri:

**Doç. Dr., KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Söğütlu-Akçaabat / TRABZON; demircioglu61@yahoo.com;

***Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Teknikokullar / ANKARA; kaymakci37@yahoo.com

Eğitim ve öğretim etkinliklerinde sağlıklı öğrenmelerin meydana gelebilmesi için kullanılması gereken unsurlardan birisi çalışma yapraklarıdır. Çalışma yaprakları, “*Öğrencilerin ne yapması gerektiğinin belirtildiği işlem basamaklarını içeren, bilgilerini kendi zihinlerinde kendilerinin kurmalarına yardım eden ve aynı anda bütün sınıfın verilen etkinliğe katılımını sağlayan önemli materyallerdir.*” şeklinde tanımlanmaktadır (Sands ve Özçelik, 1997; YÖK, 1998). Diğer bir anlatımla çalışma yaprakları, “*Öğretimde öğrencileri bireysel olarak çalışmaya yönlendirmek ve kendi başına iş başarmada kendine güven duygusu kazandırmak için kullanılan kağıtlardır.*” (Yiğit ve diğ., 2007: 166).

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılan çok işlevli materyallerden biri olan çalışma yapraklarının öğrenci ve öğretmen açısından pek çok yararı bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde özetlenebilir:

a) Öğrenci Açısından Yararları:

- Öğrencileri aktif hâle getirir.
- Öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırır.
- Üst düzey düşünme becerileri kazandırır.
- Öğrencilerin sorumluluk, kendine güven ve özsaygı gibi davranışlarını olumlu yönde geliştirir.
- Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen iletişimi ve etkileşimini geliştirir.
- Sınıf ortamını daha canlı ve zevkli hale getirir.
- Öğrencilerin yaptıkları işte bireysel veya grup olarak yeteneklerini karşılaştırmalarına yardımcı olur.
- Öğrencilere kendi öğrenme hızlarında, bağımsız bir şekilde öğrenmeleri için fırsat yaratır.

b) Öğretmen Açısından Yararları:

- Kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediğinin net olarak ortaya konulmasını sağlar.
- Gereksiz yazımlar olmaksızın öğrencilerin sorulan konu veya durum hakkındaki görüşlerini kaydetme imkânı sağlar.
- Herhangi bir konuyu özetleme, tekrarlama veya pekiştirme amaçlı olarak kullanılabilir.

- Çalışma yapraklarında herhangi bir konunun işlem basamakları veya deneyin yapılış aşamaları belirli bir sıra içerisinde verilebilir.
- İçinde yer alan soru ve yönergelerle bir sınıf organizatörü olarak görev yapar (YÖK, 1998; Stern, 1999; Coştu ve Ünal, 2002; Saka ve diğ., 2002; Başıbüyük ve Çıkılı, 2002; Kurt, 2002).

Çalışma yaprakları tarih öğretimine okul içi ve okul dışı uygulamalar aracılığıyla olmak üzere iki ana başlıkta katkıda bulunmaktadır. Okul içi uygulamalarla yaptığı katkılar şunlardır:

- Tarihte iki önemli dönem arasındaki benzerlik ve farklılıkları öğrencilerin daha iyi anlamasını sağlamak amacıyla kullanılabilir.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluklarını ölçmek amacıyla veya ders sonunda geri bildirim almak amacıyla uygulanabilir.
- Dersin içeriğinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bir destek aracı olarak çalışma yapraklarından yararlanılabilir.
- Çalışma yaprakları tarih derslerinde film, gösteri, dramatizasyon gibi görüntünün ön planda olduğu uygulamaların yanı sıra örnek olay, grup çalışması, işbirliğine dayalı öğrenme gibi iletişim ve etkileşimin ön planda olduğu çalışmalar yapılırken de kullanılabilir.
- Ders kitaplarına destek olması amacıyla çalışma yaprakları uygulanabilir.

Çalışma yapraklarının okul dışı uygulamalar aracılığıyla tarih öğretimine yaptığı katkılar ise şöyle açıklanabilir:

- Ders sonunda öğrencilere ödev olarak verilebilir.
- Çalışma yaprakları yerel tarih çalışmaları yapılırken kullanılabilir.
- Müze gezileri yapılırken çalışma yapraklarından yararlanılabilir.
- Alan gezileri yapılırken de çalışma yapraklarından faydalanılabilir.
- Çalışma yaprakları sözlü tarih uygulamaları yaparken de kullanılabilir (Brooks ve diğ.,1993; Haydn ve diğ., 1997; Ata, 2002; Demircioğlu, 2005; Demircioğlu, 2007)

Çalışma yapraklarının etkin bir biçimde kullanılabileceği derslerden birisi tarih dersleridir. Özellikle soyut durumların ele alındığı, olgu, kavram, genellemelerin ve bilgi yoğunluğunun fazlaca olduğu tarih dersleri için çalışma yaprakları hazırlanış, maliyet ve uygulama açısından çok avantajlı materyallerdir

denilebilir. Tarih dersleri için çalışma yaprakları çok ve çeşitli işlevleri bulunan bir materyal olmasına rağmen, ilgili literatür tarandığında tarih derslerinde çalışma yapraklarının kullanımıyla ilgili detaylı çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili düşüncelerinin bilimsel olarak tespit edilmesinin bu alanda bulunan eksikliğin giderilmesine katkı yapacağına ve gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynaklık edeceğine inanılmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirleyerek, çalışma yapraklarını kullanma durumlarını ortaya koymaktır. Araştırmayla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Tarih öğretmenleri çalışma yapraklarıyla ilgili herhangi bir bilgiye sahip midir?
- Tarih öğretmenleri çalışma yapraklarını hazırlama ve kullanma bilgi ve becerisine sahip midir?
- Tarih öğretmenlerinin, çalışma yapraklarının tarih derslerinde kullanımı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları ve öğretim materyalleriyle ilgili olarak yeni müfredattan beklentileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmada betimsel yöntem, başka bir deyişle tarama yöntemi kullanılmıştır. Betimsel yöntem, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler. Bu yönetime dayanan araştırmalarda “Durum nedir?”, “Neredeyiz?”, “Ne yapmak istiyoruz?”, “Nereye, hangi yöne gitmeliyiz?” gibi sorulara o güne ait verilere dayanarak cevap bulmak amaçlanır (Kaptan, 1993). Bu araştırmada betimsel yöntem; mevcut durumların günümüz koşulları içinde ne hâlde olduklarını yansıtmayı amaçlaması, mevcut problemleri ortaya koymaya çalışması, güncel veri toplaması, doğal şartlar bozulmadan inceleme yapılan ortamda herhangi bir değişiklik yapılmadan araştırmalar yürütülebilmesi özelliği ve araştırmanın amacına uygunluğu nedeniyle kullanılmıştır (Kaptan, 1993; Karasar, 2000; Yozgat, 2001; Çepni, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Trabzon ili ve Akçaabat ilçe merkezinde bulunan 28 ortaöğretim kurumunda görev yapan toplam 65 tarih öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırmanın ilk aşamasında çalışma yaprakları ve tarih derslerinde çalışma yapraklarının kullanımıyla ilgili literatür taranmıştır. Daha sonra araştırmada kullanılacak olan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmıştır. Araştırmada mülakat; alınan cevaplara anında dönüt vermeye imkân sağlaması, karmaşık duygusal ve kişisel sorunların ortaya çıkarılmasına yardımcı olması, istenilen bilginin eksiksiz olarak ve derinlemesine elde edilmesi, soruların sayı ve sırasını değiştirmeye imkân vermesi gibi özelliklerinden dolayı kullanılmıştır (Borg, Gall ve Gall, 1993; Karasar, 2000; Ekiz, 2003; Çepni, 2005; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmada tarih öğretmenlerinin tarih derslerinde çalışma yaprağının kullanımı, bu konuyla ilgili yeni müfredattan beklentilerinin ne olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmış toplam 9 sorudan oluşan “Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yaprakları Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Mülakat Formu” kullanılmıştır (*Mülakat Formu İçin Bkz. Ek 1*).

Geliştirilen mülakat formunun geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirliğinin artırılması amacıyla ön çalışma yapılmıştır. Hazırlanan form, öncelikle eğitim fakültesinde bulunan beş uzman akademisyenle tartışılarak şekillendirilmiş ve çalışma grubu içerisinde rasgele seçilen beş tarih öğretmenine uygulanmıştır. Ön çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar tekrar gözden geçirilerek mülakat formuna son şekli verilmiştir. Mülakatta öğretmenlere çalışma yapraklarını tarih derslerinde kullanıp kullanmadıkları, kullanmalarını engelleyen nedenlerin neler olduğu gibi bireyin daha geniş perspektifte ve derinlemesine cevaplar verebileceği sorular sorulmuştur. Sorular öğretmenlere yüz yüze yapılan görüşmelerde yöneltilmiş ve alınan cevaplar not tutma yöntemiyle kaydedilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya ilişkin veriler araştırmacılar tarafından Trabzon ili merkezi ve Akçaabat'ta bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan tarih öğretmenleriyle

temasa geçilerek toplanmıştır. Veriler toplanırken öğretmenlere yapılan çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgiler verilmiş ve yapılan çalışmanın bilimsel bir çalışma olduğu, tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacağı ve katılımcıların kimliklerinin açıklanmayacağı belirtilerek çalışma gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları hakkında görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla geliştirilen mülakat Trabzon ili merkezi ve Akçaabat ilçe merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan toplam 65 tarih öğretmenine uygulanmıştır. Öğretmenlerin mülakat sorularına verdikleri cevaplar araştırmacı tarafından not alma suretiyle kaydedilmiştir. Daha sonra elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin içerik analiziyle incelenmesinin nedenleri içerik analizinin;

- Esas olarak birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaya fırsat vermesi,
- Temel amacının toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak olması,
- Verileri daha derin bir işleme tabi tutması gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Yapılan çözümleme sonucu ortaya çıkan veriler temalar altında toplanmıştır. Daha sonra frekans (yinelenme sıklığı) ve yüzde olarak tabloleştirilmiştir. Buna ilaveten veriler mülakatlardan yapılan doğrudan alıntılarla da desteklenmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenlerin isimlerini gizlemek amacıyla gerçek isimlerin yerine takma isimler kullanılmıştır.

Bulgular

Tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirleyerek, çalışma yapraklarını kullanma durumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada 22'si bayan, 43'ü erkek olmak üzere toplam 65 tarih öğretmenin mülakatları değerlendirilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

1. “Size Göre Çalışma Yapağı Nedir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 1

Çalışma Yapraklarının Tanımı Hakkında Öğretmen Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Doğru	30	46.2
Kısmen Doğru	19	29.2
Yanlış	4	6.2
Cevapsız	12	18.5
TOPLAM	65	100.0

Mülakatta öğretmenlere ilk olarak çalışma yapağı kavramından ne anladıkları sorulmuştur. Dolayısıyla Tablo 1’de tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarının tanımıyla ilgili görüşlerine yer verilmiştir. Çalışma yapağıyla ilgili olarak öğretmenlerin yapmış oldukları tanımlar, literatürde çalışma yapraklarıyla ilgili olarak verilen tanımlar esas alınarak doğru, kısmen doğru, yanlış ve cevapsız şekilde kategorilere ayrılmıştır. Bu doğrultuda tabloya bakıldığında öğretmenlerden 30 kişinin çalışma yapraklarını doğru, 19 kişinin kısmen doğru, 4 kişinin de yanlış tanımladığı ve 12 kişinin ise soruya cevap vermediği görülmektedir.

Çalışma yapraklarıyla ilgili doğru tanım örneklerinden bazıları şunlardır:

‘Çalışma yaprakları, dersin daha etkin işlenmesini sağlayan, dersi ilgi çekici ve anlaşılır kılmak için hazırlanan öğrenci ve öğretmenin aktivitesini artırıcı materyaldir’ (Öğretmen A). ‘Çalışma yaprakları, eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin daha iyi öğrenmesini sağlamak ve öğrencilere dersi sevdirmek için hazırlanan araç-gereçtir’ (Öğretmen E).

Çalışma yapraklarıyla ilgili kısmen doğru tanım örneklerinden bazıları ise şöyle belirtilebilir:

‘Çalışma yaprakları öğrenciye özet bilgi vermeye yarayan araçlardır’ (Öğretmen D). ‘Çalışma yaprakları öğrenci ya da öğretmene herhangi bir konuda bilgi veren dersi sevdirmeye araçtır’ (Öğretmen L).

Çalışma yapraklarıyla ilgili yanlış tanımlardan birisi ise şöyledir:

‘Çalışma yaprağı bir konu hakkında sınırları belirlenmiş çeşitli zihinsel alıştırıcılar, öğrencinin duyu organlarını etkin hâle getirmek için tasarlanmış ve öğrenmeyi durağanlıktan kurtarmak için yapılan çalışmadır’ (Öğretmen B).

2. “Çalışma Yaprağı Hazırlama ve Kullanmayla İlgili Eğitim Durumunuz Nedir?” Sorusunun Analizi:

Bu soru; tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim alma durumu ve eğitim alma zamanı olmak üzere iki bölümde analiz edilmiştir:

Tablo 2

Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yapraklarıyla İlgili Eğitim Alma Durumu

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Eğitim Aldım	11	16.9
Eğitim Almadım	51	78.5
Cevapsız	3	4.6
TOPLAM	65	100.0

Tablo 2’de tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim alma durumları açıklanmıştır. Buna göre araştırmaya katılan 65 öğretmenden 11 tanesi çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim aldıklarını, 51 öğretmen ise eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. 3 öğretmen ise soruyla ilgili olarak herhangi bir yorumda bulunmamıştır.

Tablo 3

Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yapraklarıyla İlgili Eğitim Alma Zamanı

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Eğitim Fakültesinde	10	15.4
Hizmet İçi Eğitimle	1	1.5
Cevapsız	54	83.1
TOPLAM	65	100.0

Tablo 3'te öğretmenlerin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimi alma zamanlarına yönelik bilgilere yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerden 10 kişi çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimi eğitim fakültesinde aldığını, 1 kişi de hizmet içi eğitimle aldığını belirtirken, büyük çoğunluğu oluşturan 54 kişi ise soruyla ilgili herhangi bir görüş belirtmemiştir.

Tablo 2 ve 3 birlikte ele alındığında şu değerlendirmelerde bulunulabilir:

Tarih öğretmenlerinden sadece 11 kişinin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim aldığı; bu kişilerden 10 tanesinin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimi eğitim fakültesinde, 1 tanesinin ise hizmet içi eğitimle aldığı görülmektedir. Araştırmacılar tarafından çalışma yapraklarıyla ilgili olarak fakültede eğitim aldıklarını söyleyen öğretmenlerin 1–5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durumun eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması sonucu “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Özel Öğretim Yöntemleri” gibi derslerin programlara konulmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim aldığını ifade eden öğretmenlerin düşünceleri şöyledir: *‘Üniversitede çalışma yaprağı kullanımının önemi üzerinde bilgi sahibi olmuştuk. Kendi hazırladığımız çalışma yapraklarını rehber öğretmenlerimiz gözden geçirdikten sonra stajyerlik yaptığımız okullarda uyguladık’* (Öğretmen E). Bu ifadeden E şahsının eğitim fakültesinde çalışma yaprakları ve uygulanmasıyla ilgili bilgi sahibi olduğu ve bu bağlamda geliştirdiği materyalleri staj okullarında uyguladıkları anlaşılmaktadır. Burada eğitim fakültesi ile uygulama okulları arasındaki ilişki dikkati çekmektedir. Çünkü (Öğretmen P): *‘100. Yıl İlköğretim Okulu’nda uygulama öğretmeni olarak görev yaptım. Stajyer öğrenciler çalışma yaprağı hazırlıyorlardı. Ben de onlardan gördüm, yani bu konuyla ilgili özel bir eğitim almadım.’* diyerek görüşünü açıklamıştır. Bu çerçevede öğretmenlerden bazılarının uygulama okullarına gelen öğretmen adaylarından çalışma yaprakları vb. materyallerle ilgili bilgiler aldıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmacılar çalışma yapraklarıyla hizmet içi eğitim alıp almadıklarını sorduğunda öğretmenler orta öğretim kurumlarında hizmet içi eğitime pek fazla önem verilmediğini ve hizmet içi eğitime yönelik seminerlerin pek fazla düzenlenmediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden sadece 1 kişi çalışma yapraklarıyla ilgili hizmet içi eğitim aldığını ifade etmiştir:

‘Eğitim fakültesinde böyle bir eğitim (çalışma yapraklarıyla ilgili) aldığımı hatırlamıyorum. Geçen yıl okul müdürlüğünün girişimiyle Fatih Eğitim Fakültesinden akademisyenler okulda bir seminer verdiler. Ancak tamamen teorik

bilgilerden öteye geçmedi. Kendimi geliştirme açısından eğitim bilimleri kitaplarından anlamaya çalıştım fakat yeterince anladığım söylenemez’ (Öğretmen I).

3. “Çalışma Yaprağı Hazırlama ve Kullanmayla İlgili Eğitimin Hangi Aşamada Alınması Gerektiğini Düşünüyorsunuz? Neden?” Sorusunun Analizi:

Tablo 4

Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yapraklarıyla İlgili Eğitimin Alınma Aşamasına İlişkin Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Fakültede Alınmalı	35	53.8
Hizmet İçi Eğitimle Alınmalı	7	10.8
Fakültede ve Hizmet İçi Eğitimle Alınmalı	18	27.7
Cevapsız	5	7.7
TOPLAM	65	100.0

Tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin alınma aşamasına ilişkin görüşlerine Tablo 4’te yer verilmiştir. Buna göre, öğretmenlerden 35 kişi fakültede alınmalı derken, 7 kişi de hizmet içi eğitimle alınması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerden 18 kişi çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin hem fakültede hem de hizmet içi eğitimle alınması gerektiğini belirtirken, 5 kişi ise soruya herhangi bir cevap vermemiştir.

Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin fakültede, başka bir deyişle hizmet öncesinde verilmesini ileri süren öğretmenlerden bazılarının görüşleri şöyledir:

‘Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim hizmet öncesinde verilmelidir. Bana göre eğitimin hizmet öncesinde verilmesi öğretmen olacak kişinin hizmete planlı, programlı bir şekilde başlamasını sağlar. Bu şekilde göreve başlayan bir öğretmen görev süresince kendini geliştirerek devam eder’ (Öğretmen C). ‘Çalışma yaprakları ile ilgili eğitim hizmet öncesinde verilmelidir. Konu hakkında temel bilgileri bilmek ve eksikleri gidermek açısından bu önemlidir. Zamanla hizmet içi eğitimle bu konu ile ilgili öğretmenler arasında bilgi alış-verişi olacak şekilde devam ettirilmelidir’ (Öğretmen F).

Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin hizmet içi eğitimle verilmesi gerektiğini düşünen öğretmenlerden bazılarının düşünceleri şu şekilde açıklanabilir:

‘Çalışma yaprağıyla ilgili eğitim göreve başladıktan sonra verilmelidir. Çünkü öğretmenin öncelikle gerekli donanım ve bilgi seviyesi yükseltilmeli ve ardından çalışma yaprağıyla ilgili eğitim verilmelidir’ (Öğretmen H). ‘Çalışma yaprağıyla ilgili eğitim hizmete başladıktan sonra verilmelidir. Çünkü çalışma yapraklarını hazırlayıp uygulayacak öğretmenler karşılaşacakları sorunları daha iyi bildiklerinden kolay uygularlar’ (Öğretmen İ).

Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin hem hizmet öncesinde (fakültede) hem de hizmet içi eğitimle sağlanabileceğini ifade eden öğretmenlerden birinin görüşü ise şöyledir:

‘Çalışma yapraklarına yönelik eğitim hem hizmet öncesinde hem de hizmet içi eğitimle verilmelidir. Hizmet öncesinde verilmelidir; çünkü materyallerle ilgili derinlemesine ve bilimsel bilgiler fakültede daha kolay öğrenilebilir. Ayrıca göreve başladığında öğretmen her açıdan donanımlı olmalıdır. Hizmet içi eğitimle verilebilir; çünkü çalışma yapraklarının kullanım ve uygulamasıyla ilgili sorunlar daha iyi belirlenebilir. Öğrencilerin seviyeleri ve eksik olduğu noktalar görülür. Buna göre eğitim alınır’ (Öğretmen K).

4. “Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinde Çalışma Yapraklarının Kullanılma Nedenleriyle İlgili Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 5

Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yapraklarını Kullanma Nedenleriyle İlgili Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Öğrencileri Aktif Hale Getirir, Kalıcı Öğrenme Sağlar	20	30.8
İlgi Çeker, Motivasyonu Artırır, Geribildirim Sağlar, Başarıyı Artırır	30	46.1
Üst Düzey Düşünmeyi Sağlar, Öğrenmeyi Kolaylaştırır	10	15.4
Cevapsız	5	7.7
TOPLAM	65	100.0

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde çalışma yapraklarının kullanılması önemli bir konudur. Bu bağlamda Tablo 5 incelendiğinde çalışma yapraklarıyla ilgili olarak öğretmenlerden 20 kişinin çalışma yaprakları öğrencileri aktif hale getirir ve kalıcı

öğrenme sağlar cevabını verdikleri; 30 kişinin çalışma yaprakları ilgi çeker, motivasyonu artırır, geri bildirim sağlar, başarıyı artırır görüşünü belirttikleri; 10 kişinin çalışma yaprakları üst düzey düşünmeyi sağlar ve öğrenmeyi kolaylaştırır fikrini savundukları görülmektedir. Öğretmenlerden 5 kişi ise soruya cevap vermemeyi tercih etmiştir.

Öğretmenlerden 20 kişi derslerde çalışma yaprakları kullanımının öğrencileri aktif hâle getireceğini ve kalıcı öğrenme sağlayacağını belirtmiştir:

‘Çalışma yaprakları derslerde elbette kullanılmalıdır. Konunun kavratılmasında çok faydalı olacaktır. Dersi sıkıcı olmaktan çıkarıp kalıcı öğrenmeyi artıracaktır. Öğrenciyi aktif hale getirip dersi eğlenceli kılacaktır. Bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama basamağındaki bilgilerin öğretilmesinde çok faydalı olacaktır. Ancak analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarında çok yararlı olur diyemiyorum. Çünkü deneyimlerimiz bunu gösteriyor’ (Öğretmen I).

Öğretmenlerden 30 kişi derslerde çalışma yaprakları kullanımının dersi ilgi çekici kılacağını, motivasyonu artıracığını, derslerde geribildirim imkânı sağlayarak değerlendirmeye yardımcı olacağını ve başarıyı artıracığını vurgulamışlardır:

‘Çalışma yaprakları motivasyonu artırmak için, dersi ve konuyu ilgi çekici hale getirmek için kullanılabilir. Ayrıca çalışma yaprağı öğrenciye hazırlatılarak öğrencinin sorumluluk kazanması sağlanmış olur. Çalışma yaprakları konunun sonunda geribildirim sağlar ve öğrencilerin başarısını da artırır’ (Öğretmen B).
‘Bana göre çalışma yaprakları mutlaka kullanılmalıdır. Öğrencilerin klasik yöntemlerden farklı bir etkinlik ilgilerini daha çok çekilebilir. Dersi ilgi çekici, canlı ve zevkli hale getirir. Böylelikle öğrenciyi derse karşı güdüler ve öğrenciye dersi sevdirebilir’ (Öğretmen G).

Öğretmenlerden 10 kişi derslerde çalışma yaprakları kullanımının üst düzey düşünmeyi sağlayacağını, öğrenmeyi kolaylaştıracağını ve bu bağlamda başarıyı artıracığını ileri sürmüştür:

‘Çalışma yaprakları bilişsel, duyuşsal ve uygulamalı eğitim açısından faydalı olur. Gerek öğretmen gerekse öğrencinin verimlilik ve özverisini artırır. Öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırır, öğrenmeyi kolaylaştırır ve başarıyı da artırır’ (Öğretmen A).

5. “Tarih Derslerinde Çalışma Yaprakları Hangi Amaçla Kullanılabilir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 6

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Derslerinde Çalışma Yapraklarının Kullanım Amaçlarıyla İlgili Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Özetleme	1	1.5
Tekrarlama	3	4.6
Ödev Verme	1	1.5
Ölçme ve Değerlendirme	1	1.5
Hepsi (Özetleme, Tekrarlama, Ödev Verme, Ölçme ve Değerlendirme)	47	72.3
Cevapsız	12	18.5
TOPLAM	65	100.0

Tarih öğretmenlerinin tarih derslerinde çalışma yapraklarının kullanım amaçlarıyla ilgili görüşlerine Tablo 6’da yer verilmiştir. Tablo incelendiğinde öğretmenlerden 1 kişi tarih derslerinde çalışma yapraklarının özetleme, 3 kişi tekrarlama veya pekiştirme, 1 kişi ödev verme, 1 kişi ölçme ve değerlendirme ve 47 kişi ise çalışma yapraklarının tarih derslerinde özetleme, tekrarlama, ödev verme, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılabileceğini belirtmiştir. 12 kişi ise herhangi bir cevap vermemiştir.

Tablodan öğretmenlerin tarih derslerinde çalışma yapraklarının çok amaçlı olarak, diğer bir ifadeyle özetleme, tekrarlama, ödev verme, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılabileceği gerçeğine ulaşılmaktadır. Bu durumu bir öğretmen şöyle açıklamıştır:

‘Çalışma yaprakları tarih derslerinde çok amaçlı olarak kullanılabilen materyallerden biridir. Ben hem ilköğretimde hem de orta öğretimde görev yapıyorum. İlköğretimde müfredatların değişmesiyle birlikte çalışma yapraklarının kullanımı bayağı arttı. Ben her iki eğitim kademesinde de çalışma yapraklarını özetleme, tekrarlama, ödev verme, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanmaktayım. Ancak ilköğretime oranla orta öğretimde çalışma yapraklarını daha az kullanıyorum’ (Öğretmen B).

6. “Tarih Derslerinde Çalışma Yaprakları Hangi Tür Konularda Kullanılabilir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 7

Öğretmenlerin Tarih Derslerinde Çalışma Yapraklarını Kullandıkları Konularla İlgili Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Siyasi Tarih	2	3.1
Kültür Tarihi	3	4.6
Kavram Öğretimi	3	4.6
Kronoloji (Ezbere Dayalı Konular)	3	4.6
Her Konuda	44	67.7
Cevapsız	10	15.4
TOPLAM	65	100.0

Tablo 7’de tarih öğretmenlerinin tarih derslerinde çalışma yapraklarının hangi tür konularda kullanılabileceğiyle ilgili görüşleri ele alınmıştır. Buna göre öğretmenlerden 2 kişi çalışma yapraklarının siyasi tarih konularının öğretiminde, 3 kişi kültür tarihi konularının öğretiminde, 3 kişi kavram öğretiminde, 3 kişi kronoloji ve ezbere dayalı konularının öğretiminde ve 44 kişi de her tür konunun (tabloda verilen konuların tümünde) öğretiminde etkin olarak kullanılabileceğini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 10 kişi ise herhangi bir cevap vermemiştir.

Tablodan öğretmenlerin tarih derslerinde çalışma yapraklarının her tür konuda kullanılabileceğine ilişkin bir değerlendirme yaptıkları ortaya çıkmıştır:

‘Çalışma yaprakları soyut konuların somutlaştırılmasını sağlar; tüm konuların öğretiminde kullanılabilir’ (Öğretmen A). ‘Çalışma yaprakları siyasi tarih, kültür tarihi, ezbere dayalı konularda etkin öğrenme sağlar diye düşünüyorum. Özellikle İnkılâp Tarihi dersinde kronolojinin öğretiminde yararlanılabilir. Kültür tarihinde ise kavramlar daha çok yer almakta. Bu konuların öğretiminde de etkili olacağını düşünüyorum’ (Öğretmen C).

7. “Tarih Derslerinde Çalışma Yaprakları Kullanmanızı Engelleyen Nedenler Nelerdir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 8

Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yaprakları Kullanımını Engelleyen Nedenlerle İlgili Görüşleri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
İdari Sıkıntılar	2	3.1
Ders Saati Azlığı	2	3.1
Müfettiş Korkusu Olmayışı	3	4.6
Hazırlama Zorluğu	5	7.7
Müfredat-Öğrenci Seviyesi-Zaman Yetersizliği-Eğitim Alınmaması-Maddi Problemler	28	43
Cevapsız	25	38.5
TOPLAM	65	100.0

Tarih öğretmenlerinin derslerin çalışma yapraklarının neden kullanmadıklarına yönelik bilgilere Tablo 8’de yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerden 2 kişinin idari sıkıntılar, diğer 2 kişinin ders saati azlığı, 3 kişinin müfettiş korkusu olmayışı, 5 kişinin hazırlama zorluğu, 28 kişinin ise müfredat yoğunluğu, öğrenci seviyesi, zaman yetersizliği, eğitim alınmaması ve maddi problemlerden dolayı çalışma yapraklarını kullanmadıkları görülmektedir. 25 kişi ise herhangi bir cevap vermemiştir.

Öğretmenlerden 2 kişi idari sıkıntılardan dolayı çalışma yapraklarını kullanmadıklarını belirtmiştir:

‘Ben idareciyim, bu yüzden çok yoğunum ve derslere fazla girmiyorum. Girdiğim bir İnkılâp Tarihi dersi var. Sadece bu ders için hazırlık yapmak bana zor geliyor’ (Öğretmen Ö). ‘İdare böyle şeylere pek fazla duyarlı değil, paramız yok, kâğıdımız yok gibi bahaneler üretiyorlar. Bu yüzden derslerimde çalışma yaprağı kullanamıyorum’ (Öğretmen C).

Öğretmenlerden 2 kişi ders saati azlığı nedeniyle çalışma yapraklarını kullanmadığını söylemiştir:

‘Bizim müfredatımız çok yoğun. Ayrıca resmi tatiller ve bayram hazırlıkları derken derslerin çoğunu yapamıyoruz. Bu nedenle konuları hızlı işliyorum.

Dolayısıyla derslerde düz anlatım ve soru cevap dışında farklı bir etkinlik yapamıyorum'(Öğretmen I).

Öğretmenlerden 3 kişi müfettiş korkusunun olmayışı nedeninden dolayı çalışma yapraklarını kullanmadıklarını ifade etmiştir:

'Ben tarih öğretmeniyim ama bundan önce yaklaşık 6 yıl ilköğretimde derse girdim. Orada müfettişler çok sık geliyorlardı. Biz de mecburen çeşitli çalışmalar yapıyorduk; ancak lise de teftiş yapılmıyor. O yüzden biz de böyle bir çalışma içerisine girmiyoruz' (Öğretmen O).

Öğretmenlerden 5 kişi çalışma yapraklarını hazırlama zorluğu nedeniyle kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

'Çalışma yapraklarını hazırlaması zor olduğu için kullanmıyorum. Ayrıca belli bir çalışma yılını aştığım için kendimi yorgun hissetmem, kendime aşırı güvenmemden dolayı anlatımın haricinde çalışma yaprakları tarzında bir materyal kullanmaya gerek duymuyorum' (Öğretmen J).

Öğretmenlerden 28 kişi müfredat yoğunluğu, öğrenci seviyesi, zaman yetersizliği, eğitim alınmaması ve maddi problemlerden dolayı çalışma yapraklarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir: *'Ben çalışma yapraklarını kullanmıyorum. Bunun en önemli nedenleri ders müfredatının yoğun olması, sınıfın hazırlıksız olması, bu işin çok zaman alması ve çalışma yaprağının nasıl hazırlanacağını bilmeyişimdir. Bir de maddi sıkıntılar var. Çalışma yaprağının çoğaltılması için maddiyat gerekli. Ancak ben her gün öğrenciden para isteyemiyorum; istenilmiş olsa bile velilerden tepki alacağımı düşünüyorum'* (Öğretmen B). *'Çalışma yapraklarının rahatça uygulanabilmesi için öğrenci sayısının az olması gerekmektedir. Öğrenciler kendi fikirlerini rahatça ifade edebilmelidir. Kalabalık sınıflarda bu çalışmanın uygulanması zor olabilir. Ayrıca öğrencilerin seviyesi de kullanımı etkileyen diğer bir unsurdur'* (Öğretmen F).

Öğretmenlerden 25 kişi ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Cevapsız sayısının derslerinde çalışma yapraklarını kullananlarla soruya cevap vermek istemeyen öğretmenlerin toplamından oluştuğu düşünülmektedir.

8. “Tarih Derslerinde Çalışma Yaprakları Kullanırken Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?” Sorusunun Analizi:

Tablo 9

Tarih Öğretmenlerinin Tarih Derslerinde Çalışma Yaprakları Kullanırken Karşılaştıkları Sorunlar

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Kopya Çekme	1	1.5
Garipseme (Tuhaf Bulma)	1	1.5
Sınıf Kontrolü Zor	3	4.6
Cevapsız	60	92.3
TOPLAM	65	100.0

Tablo 9’da öğretmenlerin çalışma yaprakları kullanırken karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ele alınmıştır. Buna göre 1 kişi öğrencilerin kopya çektiklerini, 1 kişi öğrencilerin ilk defa karşılaştıklarında çalışma yapraklarını garipsediklerini ve 3 kişi ise çalışma yaprakları kullanılırken sınıf kontrolünün zor olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu olan 60 kişi ise soruyu cevapsız bırakmıştır. Cevapsız sayısının çalışma yapraklarıyla ilgili herhangi bir problemle karşılaşmadığını belirten 12 kişi ile bir önceki soruyu cevapsız bırakan 48 kişinin toplamından oluştuğu düşünülmektedir.

Tarih derslerinde çalışma yaprakları kullanırken kopya çekme sorunuyla karşılaştığını ifade eden öğretmen şöyle demiştir:

‘Çalışma yapraklarıyla uygulama yaparken öğrenciler birbirleriyle çok yardımlaşıyorlar. Hatta bazen kâğıtlarına bakıyorum, birisi ne yazdıysa diğeri de aynısını yazmış. Bunu engellemekte zorlanıyorum’ (Öğretmen H).

Çalışmaya katılan öğretmenlerden biri öğrencilerin çalışma yapraklarını garipsediklerini ifade etmiştir:

‘Özellikle mesleğe yeni başladığım günlerde çalışma yapraklarını öğrencilere ilk uyguladığımda çok değişik tepkiler aldım. Çünkü daha önce öğrencilere bu tür etkinlikler hiç uygulanmamıştı. Ayrıca bazı öğrenciler çalışma yapraklarındaki resimleri, karikatürleri görünce -biz çocuk muyuz hocam?- şeklinde çeşitli tepkiler gösterdiler’ (Öğretmen E).

Tarih derslerinde çalışma yaprakları kullanırken sınıf kontrolünün zor olduğunu ifade eden öğretmenlerden biri düşüncesini şöyle açıklamıştır:

‘Çalışma yapraklarını uygularken bazen grup çalışması yaptırıyorum. O zaman öğrenciler çalışma yapraklarındaki soruları sen cevaplayacaksın, ben cevaplayacağım tartışması yapabiliyorlar. Ayrıca çalışma yapraklarıyla ilgilenmeyi bırakıp birbirleriyle de konuşabiliyorlar. Bazen de öğrenciler bana soru sorarken sınıfta gürültü çıkabiliyor’ (Öğretmen A).

9. “Yeni Müfredatın Öğretim Materyalleri ve Bu Bağlamda Ele Alınan Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılmasıyla İlgili Olarak Neler Getireceğini Düşünüyorsunuz?” Sorusunun Analizi:

Tablo 10

Tarih Öğretmenlerinin Öğretim Materyalleri ve Çalışma Yaprakları İlgili Olarak Yeni Müfredattan Beklentileri

CEVAP TÜRLERİ	FREKANS (f)	YÜZDE (%)
Konu Yoğunluğunun Azaltılması, Ders Saat Sayısında Artış	8	12.3
Materyal Kullanımında Artış, Öğrenci Merkezli Eğitim, Etkili ve Sürekli Bir Hizmet İçi Eğitim	40	61.6
Cevapsız	17	26.1
TOPLAM	65	100.0

Tablo 10’da tarih öğretmenlerinin yeni müfredattan öğretim materyalleri ve bu bağlamda ele alınan çalışma yapraklarına ilişkin beklentilerine yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerden 8 kişi yeni müfredatla konu yoğunluğunun azaltılacağını ve ders saat sayısında artış olacağını beklerken; 40 kişi yeni müfredatın materyal kullanımında artış getireceğini, bu çerçevede yeniliklerin takibi için etkili ve sürekli bir hizmet içi eğitimi zorunlu kılacağını ve öğrenci merkezli bir eğitimi esas alacağını belirtmişlerdir. Tarih öğretmenlerinden 17 kişi ise soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tarih öğretmenlerinden 8 kişi konu yoğunluğunun azaltılmasını ve ders saati sayısının artırılması gerektiğini ifade etmiştir:

‘Yeni müfredatın konu yoğunluğunun daha az olacağını düşünüyorum. Eğer yeni müfredat daha fazla materyal kullanımını gerektirecekse o zaman ders saati sayısı da artırılmalıdır. Çünkü biz özellikle lise I ve lise II tarih konularını şu anda bile yetiştiremiyoruz. Bir de materyal kullandığımızda hiç yetiştiremeyiz. Ayrıca yeni müfredata uygun sınav sistemi de getirilmelidir; yoksa bu müfredat da uzun ömürlü olmaz’ (Öğretmen D).

Tarih öğretmenlerinden 40 kişi yeni müfredattan materyal kullanımında artış ve öğrenci merkezli eğitim ile etkili ve sürekli hizmet içi eğitim beklediklerini ifade etmiştir:

‘Yeni müfredatın çalışma yaprakları hazırlama ve kullanmaya daha elverişli olacağını düşünüyorum. Müfredatın hafifletilerek öğrenci merkezli bir eğitim geleceğini ve eğitim-öğretimin daha kaliteli olacağını düşünüyorum. Fakat her şey işini doğru yapan insanlara bağlı, sistemi uygulayacak olan bizleriz’ (Öğretmen B).
‘Yeni müfredat öğrenci merkezli olmalı, konu yoğunluğu azaltılmalı, tekrarlardan kaçınılmalıdır. Yeni müfredata göre ders kitapları öğrencilerin seviyesine uygun ve bol resimli olmalıdır. Ben Almanya’ya gittim. Almanya’da tüm öğretim kademelerini kapsayan tek bir kitap var. Kitap bol resimli ve eğlendirici, sayfa sayısı ise 1000. Ayrıca yeni müfredat AB’ye uyum sağlama sürecinde milli tarihin yanı sıra dünya tarihine de ağırlık vermeli’ (Öğretmen R).
‘Müfredat, öğrenci merkezli eğitim doğrultusunda yeni materyal kullanımını zorunlu tutacaktır. Bunu da ancak mesleğe yeni başlayanlar uygulayabilirler’ (Öğretmen J).

‘Yeni müfredat materyal kullanımına önem vermelidir. Soyut konuların ağırlıkta olduğu sosyal bilimler derslerinin öğretiminde beş duyuya hitap edecek çeşitli materyallerin kullanılması zorunludur. Ancak bu materyaller konunun uzmanlarınca (akademisyenlerce) hazırlanmalı ve bakanlık tarafından öğretmenlere dağıtılmalıdır’ (Öğretmen M).

‘Yeni müfredat sınıfta öğretmenin yükünü azaltmalıdır. Sorumluluğu daha çok öğrencilere yüklemelidir. Ancak öğretmeni de tembelliğe itmeme, dersten önce daha fazla hazırlık yapmasını gerektirecek nitelikte olmalıdır. Bu durumda öğretmenlere kesinlikle etkili ve sürekli seminerler verilmeli, uygulamalarına ışık tutulmalıdır’ (Öğretmen I).

Tartışma

Ülkemizde sosyal bilimler öğretiminin problemlerinden biri olarak öğretmenlerin tek kitaba bağlı aktarma faaliyetlerini esas almaları gösterilmektedir (Demircioğlu, 2004). Oysa etkili öğretim için öğretmenler kitap, video ve bilgisayar

gibi çeşitli bilgi teknolojileri ile öğretim materyallerini kullanabilmelidirler (Çakmak, 2000). Bu anlamda mülakatta tarih öğretmenlerinin çalışma yaprakları algılarının belirlenmesine yönelik olarak bir soru yöneltilmiştir. Literatürden hareketle öğretmenlerin yaptığı tanımlara bakıldığında, öğretmenlerden 30 kişinin çalışma yapraklarını doğru, 19 kişinin de kısmen doğru tanımlaması öğretmenlerin çalışma yapraklarıyla ilgili bir farkındalıkları olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir.

Arsal (2004), “ülkemizi 21. yüzyıla hazırlayacak ve kalkındıracak öğretmen tipinin özellikleri” isimli çalışmasında, 21. yüzyıl öğretmenlerini, mesleğinde çağdaş, bilimsel bilgileri kullanan ve bilgiye ulaşmada rehber olan kimseler olarak nitelendirmektedir (Arsal, 2004). Öğretmenlerin bahsedilen niteliklere sahip olabilmeleri için ise öğretmen eğitiminde ortaya çıkan çağdaş eğilimler doğrultusunda yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda mülakatta öğretmenlere çağdaş dünyada eğitim-öğretim faaliyetlerinde sıkça kullanılan çalışma yapraklarıyla ilgili olarak eğitim alma durumları sorulmuştur. Çalışma yapraklarıyla ilgili olarak öğretmenlerden 51 kişi herhangi bir eğitim almadığını, 11 kişi ise eğitim aldığını ifade etmiştir. Çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim aldığını ifade eden öğretmenlerden 10’unun eğitim fakültesinde, 1’inin ise hizmetiçi eğitimle bilgi aldığını söylemesi dikkat çekmektedir. Bu durum 21. yüzyılın başlarında ülkemizde öğretmen eğitimi noktasında yaşanan sıkıntıyı gündeme getirmesi açısından önemli olup ortaöğretim tarih öğretmenlerine yönelik olarak düzenlenen seminerlerin niceliği ve niteliği hakkında da ipucu vermektedir.

Öğretim materyalleri ve çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin hizmet öncesinde fakültede mi yoksa hizmet içi eğitimle mi alınması gerektiği bir tartışma konusu olagelmıştır (Coştu ve Ünal, 2002). Bu çerçevede mülakatta tarih öğretmenlerine çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin ne zaman alınması gerektiğine yönelik bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerden 35 kişi fakültede alınmalı derken, 7 kişi de hizmet içi eğitimle alınması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerden 18 kişi ise çalışma yapraklarıyla ilgili eğitimin hem fakültede hem de hizmet içi eğitimle alınması belirtmiştir. Bu durum, çalışma yaprakları ve öğretim materyalleri ile ilgili eğitimin hizmet öncesinde ağırlıklı olarak verilmesi; ancak görev yapan öğretmenlere yönelik olarak da sık sık seminerler düzenlenmesi şeklinde yorumlanabilir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde çalışma yaprakları kullanımının öğrencileri aktif hâle getirdiği gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra çalışma yapraklarının öğrencilerin öğrenme materyaliyle karşılaşp etkileşimde bulunarak öğrenmeyi

gerçekleştirmede öğrencileri motive edici özelliğe sahip olduğu ve başarıyı artırdığı ileri sürülmektedir (Başbüyük ve Çıkılı, 2002). Bu anlamda mülakatta öğretmenlere eğitim-öğretim faaliyetlerinde çalışma yapraklarının kullanılma nedenleri ile ilgili bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Büyükbaş ve Çıkılı'nın (2002) ifade ettiği düşüncelere katılarak çalışma yapraklarının öğrencileri aktif hâle getireceği, kalıcı öğrenme sağlayacağı, ilgi çekici olacağı, motivasyonu artıracağı, geribildirim sağlayacağı ve başarıyı artıracağı şeklinde düşüncelerini açıkladıkları görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin genelinin çalışma yapraklarıyla ilgili olarak teorik ve uygulamalı eğitim almadıklarını ifade etmelerine rağmen çalışma yapraklarının derslerde yararlı olacağını düşünmelerini ortaya koymasına nedeniyle oldukça önemlidir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde çalışma yaprakları özetleme, tekrarlama, pekiştirme ve ölçme-değerlendirme amacıyla kullanılabilir (Yanpar, 2005). Tarih öğretiminde çalışma yapraklarının kullanım amacıyla ilgili olarak sorulan soruya öğretmenlerden 47 kişinin çalışma yapraklarının tarih derslerinde özetleme, tekrarlama, ödev verme, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılabileceğini belirttikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenlerin tarih öğretiminde çalışma yapraklarının geniş bir perspektifte ve çok amaçlı olarak kullanılabilen bir materyal olduğunu belirttikleri söylenebilir.

Çalışma yapraklarının konu ve kavram öğretiminde kullanılabilecek etkili materyallerden biri olduğu bilinmektedir (Coştu ve diğ., 2003). Bu doğrultuda tarih öğretiminde çalışma yapraklarının hangi tür konularda kullanılabileceğine yönelik olarak sorulan soruya öğretmenlerden 44 kişi çalışma yapraklarının siyasi tarih, kültür tarihi, kavram, kronoloji ve ezbere dayalı konularının öğretiminde etkin olarak yararlanılabilecek bir materyal olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın öğretmenlerin idari sıkıntılar, ders saati azlığı, ortaöğretimde denetimlerin az olması, çalışma yapraklarını hazırlama zorluğu, müfredat yoğunluğu, öğrenci seviyesinin düşük olması, zaman yetersizliği, çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim alınmaması ve maddi problemler gibi nedenlerle çalışma yapraklarını kullanmadıkları görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin müfredat yoğunluğu, müfredatı yetiştirme endişesi gibi nedenlerle çalışma yaprakları kullanmadıklarını ifade ettiklerini belirten Saka ve Akdeniz'in (2001) yapmış olduğu çalışmayla örtüşmektedir.

Safran (1996) tarih dersinin sorunlarına ilişkin yapmış olduğu çalışmada, tarih programlarının yetersizliği ve öğretimin her kademesinde aynı konuların tekrar edilmesini tarih dersinin başlıca sorunlarından biri olarak göstermiştir (Safran, 1996). Turan (1999) tarih ders müfredatlarıyla ilgili yaptığı çalışmada tarih

müfredatlarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşmış ve tarih konularının daha yönlendirici, düşündürücü olması gerektiği önerisini getirmiştir (Turan, 1999). Bahsedilen iki çalışma ve yapılan diğer çalışmaların sonucunda 2004 yılında ortaöğretimde müfredat yenileme çalışmalarına başlanmıştır. Bu araştırmada da tarih öğretmenlerinin öğretim materyalleri ve bu bağlamda ele alınan çalışma yapılarıyla ilgili olarak yeni müfredattan beklentilerini ortaya koymak amacıyla bir soru sorulmuştur. Öğretmenler; yeni müfredatın beraberinde çağdaş eğitim anlayışı doğrultusunda hazırlanan çalışma yapıları gibi çeşitli materyallerin kullanımının esas olduğu öğrenci merkezli eğitim ile etkili ve sürekli bir hizmet içi eğitim getirmesini beklediklerini söylemişlerdir. Buna ilaveten yeni müfredatla konu yoğunluğunun azaltılacağını ve ders saat sayısında artış olacağını belirtmişlerdir. Bu durum Safran (1996) ve Turan'ın (1999) yapmış olduğu çalışmalarda ortaya koydukları bulguları desteklemektedir. Ayrıca konuyla ilgili olarak Tekeli'nin (2002) "tarih öğretiminde geleneksel anlayıştan öğrenci merkezli anlayışa geçilmesi; tarih derslerinin sınıf içi, öğretmen ve ders kitabı odaklı kapalı sistemden, derslerin sınıf dışına taşığı, öğrenci merkezli ve farklı materyaller eşliğinde işlendiği açık sisteme geçilmesi" şeklinde yaptığı tespiti de doğrular niteliktedir (Tekeli, 2002).

Sonuç ve Öneriler

Tarih öğretmenlerinin çalışma yapıları hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirleyerek, çalışma yapılarını kullanma durumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Tarih öğretmenlerinin çoğunluğu çalışma yapılarının kavram olarak neyi karşıladığını bilmektedirler. Araştırma sonucu elde edilen bulgulardan tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun çalışma yapılarıyla ilgili gerek fakültede gerekse göreve başladıktan sonra hizmet içi eğitim almadıkları anlaşılmaktadır. Ancak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çalışma yapılarıyla ilgili eğitimin fakültede alınması taraftarı oldukları, göreve başladıktan sonra da hizmet içi eğitimle bilgi ve becerilerinin artırılmasını istedikleri görülmektedir.

Araştırma bulgularından tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun çalışma yapılarına karşı olumlu tutum içerisinde oldukları ve eğitim-öğretim faaliyetlerinde mutlaka kullanılması gerektiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Buna ilaveten öğretmenlerin çalışma yapılarının tarih derslerine katkılarıyla ilgili olarak çalışma yapılarının öğrencileri aktif hale getireceği, kalıcı

öğrenme sağlayacağı, ilgi çekici olup motivasyonu artıracığı, geri bildirimde yardımcı olacağı, başarıyı artıracığı, üst düzey düşünmeyi sağlayacağı ve öğrenmeyi kolaylaştıracağı şeklinde saptamalarda bulundukları dikkat çekmektedir.

Araştırma bulgularından tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun tarih dersinin çalışma yaprakları kullanımı için uygun bir ders olduğu yönünde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır. Çalışma yaprakları çok amaçlı ve çok fonksiyonlu olarak kullanılabilen öğretim materyallerindendir. Bu çerçevede tarih öğretmenlerinin çoğunluğu çalışma yapraklarının tarih derslerinde her tür konunun (siyasi tarih, kültür tarihi, kronoloji ve ezbere dayalı konular, kavram ağırlıklı konular) öğretiminde kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra tarih öğretmenlerinin çoğunluğu çalışma yapraklarının tarih derslerinde özetleme, pekiştirme, tekrarlama, ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılabileceğini de ifade etmişlerdir.

Tarih öğretmenlerinin çoğunluğunun çalışma yapraklarının eğitim öğretim faaliyetlerinde mutlaka kullanılması gerektiğini söylemelerine rağmen çalışma yapraklarını derslerinde hiç kullanmadıkları görülmektedir. Tarih öğretmenlerinin çoğunluğu müfredat yoğunluğu, öğrenci seviyesinin düşüklüğü, zaman yetersizliği, çalışma yapraklarıyla ilgili eğitim alınmaması, maddi problemler, idari sıkıntılar, müfettiş korkusunun olmayışı gibi nedenlerden dolayı derslerde çalışma yapraklarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Çalışma yapraklarını kullanan öğretmenlerin sayıca az olması, çalışma yaprakları uygulanırken karşılaşılan problemlerin niteliğini ve sayısını etkilemiştir. Bu bağlamda çalışma yapraklarını derslerinde kullandıklarını belirten öğretmenlerin sınıf kontrolünün zorluğu, öğrencilerin birbirinden kopya çekmesi ve çalışma yapraklarına karşı olumsuz tutum sergilemeleri gibi şikâyetlerde bulundukları görülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığınca ortaöğretim müfredat programlarının yenilenmeye çalışıldığı bu dönemde, araştırmanın yapılış gerekçelerinden biri de öğretmenlerin gerek öğretim materyalleri ve çalışma yapraklarıyla ilgili yeni müfredat programından beklentilerinin ne olduğunu ortaya koymaktır. Bu çerçevede araştırmada tarih öğretmenlerine yeni müfredattan beklentilerinin ne olduğu sorulmuştur. Tarih öğretmenlerinin öğretim materyalleri ve bu bağlamda değerlendirilen çalışma yapraklarıyla ilgili olarak yeni müfredattan materyal kullanımında artış, etkili ve sürekli bir hizmet içi eğitim, öğrenci merkezli eğitim, konu yoğunluğunun azaltılması, ders saat sayısının artırılması gibi beklentiler içerisinde oldukları görülmüştür.

Yukarıda belirtilenlere ek olarak araştırmacılar araştırma sırasında çalışma yapraklarını derslerinde etkin olarak uygulayan öğretmenlerin genellikle 1–5 yıl arası öğretmenler olduğunu gözlemlemişlerdir. Ayrıca hem ilköğretim hem de ortaöğretim kurumunda görev yapan öğretmenlerin çalışma yapraklarını uygulayan grup içerisinde olmaları da anlamlıdır. Bu durumun ilköğretim müfredatlarının ortaöğretimden daha önce yenilenmesi ve ilköğretim okullarının ortaöğretim okullarına göre daha sık denetime tabi tutulması nedeniyle öğretmenlerin kendilerini daha fazla yenileme ihtiyacından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra yapılan görüşmeler sırasında fakültelerden ortaöğretim okullarına uygulamaya giden öğretmen adaylarının, öğretmenlerin eğitim öğretim faaliyetlerinde meydana gelen yenilikleri takip etmesine yardımcı oldukları da tespit edilmiştir.

Tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada ulaşılan sonuçlara dayanarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- *Tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarıyla ilgili bilgi ve becerileri artırılmalıdır.*
- *Tarih öğretmeni adaylarına öğretim materyalleri ve çalışma yapraklarıyla ilgili olarak fakültelerde alanında uzman kişiler tarafından etkili bir eğitim verilmelidir. Verilecek olan eğitim, teorik bilginin yanı sıra uygulamayı da içermeli ve öğretmen adaylarına çalışma yapraklarını eğitim-öğretim faaliyetlerinde nasıl uygulayacakları etkinliklerle öğretilmelidir.*
- *Mevcut tarih öğretmenlerine yönelik olarak öğretim materyalleri ve çalışma yapraklarıyla ilgili etkili ve sürekli hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir. Çalışma yapraklarıyla ilgili hizmet içi eğitim seminerleri alanlarında uzman kişilerce verilmeli, seminerlerde teorik bilginin yanı sıra çalışma yapraklarının nasıl hazırlanacağı, hazırlanırken dikkate edilmesi gereken hususların neler olacağı vb. konular uygulamalı olarak öğretilmelidir.*
- *Tarih öğretmenlerinin çalışma yapraklarını kullanmalarını engelleyici nedenler (müfredat yoğunluğu, öğrenci seviyesinin düşüklüğü, zaman yetersizliği, çalışma yapraklarını hazırlamayı bilmeme vb.) ortadan kaldırılmalıdır. Buna ilaveten tarih derslerinde öğretmen ve öğrencilerin aktivitesini artırıcı strateji, yöntem ve tekniklere yer verilerek öğretim teknolojileri ve materyallerinin kullanılması teşvik edilmelidir.*

- *Yeni hazırlanacak tarih dersi müfredat programları öğrenci merkezli olmalı ve öğretim materyalleri kullanımını artırmalıdır. Ayrıca konu yoğunluğu azaltılmalı ve ders saat sayısı da artırılmalıdır. Yeni müfredatla ilgili MEB’ce öğretmenlere yönelik etkili ve sürekli bilgilendirme yapılmalı, öğretmenlerin de aktif olduğu hizmet içi eğitim kursları verilmelidir.*

Kaynaklar

- Arsal, Z. (2004) Ülkemizi 21. yüzyıla hazırlayacak ve kalkındıracak öğretmen tipinin özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:4, Sayı:7, s. 99–116.
- Ata, B. (2002) *Müzelerle ve tarihi mekânlarla tarih öğretimi: Tarih öğretmenlerinin müze eğitime ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başıbüyük, A. ve Y. Çıkılı (2002). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler coğrafya konularında çalışma yaprağı ve dilsiz harita kullanımının öğrenci motivasyon ve başarısı üzerine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı:16, İstanbul: M.Ü Yay., s. 29–38.
- Borg, W.R., Gall, M.D. and Gall, J.P. (1993). *Applying Educational Research: A Practical Guide*, New York: Longman.
- Brooks, R. ve diğ. (1993). *The effective teaching of history*. New York: Longman.
- Coştu, B. ve diğ. (2003). Kavram öğretiminde çalışma yapraklarının kullanılması, *Pamukkale Üniv. Eğitim Fak. Dergisi*, Sayı:14, Denizli: P.Ü. Yay. s. 33–48.
- Coştu, B. ve Ünal, S. (2002). Le-Chateiler prensibinin çalışma yaprakları ile öğretimi, *Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:1 Sayı:1, <http://www.efdergi.yyu.edu.tr> adresinden 11.10.2005 tarihinde alınmıştır.
- Çakmak, M. (2000). İlköğretimde matematik öğretimi ve aktif öğrenme teknikleri, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt: 20, Sayı: 3, Ankara: G.Ü. Yay. s. 119–131.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi Yay.
- Demircioğlu, İ. H. (2004). *Sosyal bilimler öğretimi ve toplum, toplum yolunda* (Editör: Adem Solak), Ankara: Hegem-Bilim Adamı Yay.

- Demircioğlu, İ. H. (2005). *Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yay.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). *Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi*. *Bilig* Sayı: 42, s. 77–93.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı Yay.
- Haydn, T. ve diğ. (1997). *Learning to Teach History in the Secondary School*, New York: Routledge.
- Kaptan, S. (1993). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Rehber Yay.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yay.
- Kurt, Ş. (2002). *Fizik öğretiminde bütünleştirici öğrenme kuramına uygun çalışma yapraklarının geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, K.T.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon:
- Safran, M. (1996). Tarih programları nasıl düzenlenmelidir? *Gazi Eğitim Fak. Dergisi*, Cilt: 16, Sayı 1, Ankara: G.Ü. Yay. s. 119–131.
- Saka, A. ve A. R. Akdeniz (2001). Biyoloji öğretmenlerine çalışma yaprağı geliştirme ve kullanma becerileri kazandırmak için bir yaklaşım, *Yeni Bin Yılın Başında, Türkiye’de Fen Bilimleri Sempozyumu Kitabı*, Maltepe Üniversitesi, İstanbul, s. 176–181.
- Saka, A. ve diğ. (2002). Biyoloji öğretiminde duyularımız konusunda çalışma yapraklarının geliştirilmesi ve uygulanması, *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, ODTÜ, Ankara.
- Sands, M. ve Özçelik, D. A. (1997). *Okullarda uygulama çalışmaları*, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Yök/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara: YÖK Yay.
- Stern, J. (1999). *Developing as a teacher of history*. Cambridge: Chris Kingston Publishing.
- Tekeli, İ. (2002). *Yaratıcı ve çağdaş bir tarih eğitimi için*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay.
- Turan, R. (1999). Türkiye’de Tarih öğretiminde yeni gelişmeler ve hedefler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 7, No:1, s.75–82.
- Yalın, H. İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yay.

- Yanpar, T. (2005). *Öğretim materyal ve teknolojileri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (Ed. C. Öztürk ve D. Dilek), Ankara: Pegem A Yay., s. 327-364.
- Yiğit, N. ve diğ. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Trabzon: Akademi Kitabevi.
- Yozgat, F. (2001). *Bilimsel araştırma metodları*. Ankara: Yargı Yay.
- YÖK. (1998). *Fakülte-okul işbirliği kılavuzu*. Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara: YÖK Yay.

EK-1: MÜLAKAT SORULARI

1. Size göre çalışma yaprağı nedir?
2. Çalışma yaprağı hazırlama ve kullanmayla ilgili eğitim durumunuz nedir?
3. Çalışma yaprağı hazırlama ve kullanmayla ilgili eğitimin hangi aşamada alınması gerektiğini düşünüyorsunuz? Neden?
4. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde çalışma yapraklarının kullanılma nedenleriyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?
5. Tarih derslerinde çalışma yaprakları hangi amaçla kullanılabilir?
6. Tarih derslerinde çalışma yaprakları ne tür konularda kullanılabilir?
7. Tarih derslerinde çalışma yapraklarını kullanmanızı engelleyen nedenler nelerdir?
8. Tarih derslerinde çalışma yaprakları kullanırken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
9. Yeni müfredatın öğretim materyalleri ve bu bağlamda ele alınan çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılmasıyla ilgili olarak neler getireceğini düşünüyorsunuz?

Summary

EVALUATION OF HISTORY TEACHERS' PERCEPTIONS ABOUT WORKSHEETS*

İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU Selahattin KAYMAKCI*****

Worksheets are one of the important tools in order to increase the quality of teaching and learning in schools. These materials which include instructions indicating what students to do, help students to construct knowledge in their minds and attend same activity at the same time (Sands and Özçelik, 1997; YÖK, 1998). In other words worksheets are papers, which orientate students to individual study and get things done by them to gain students self-confidence (Yiğit and the others, 2007: 166).

Worksheets provide many advantages in teaching and learning activities in schools, some of which can be listed as follows:

- Providing better comprehension for students about the similarities and the differences between two significant periods in history.
- Measuring students' readiness or to get feedback in the end of the lesson.
- Providing better comprehension of lesson's contents.
- Supporting some methods and techniques such as demonstration, drama, film, case study, cooperative and collaborative learning, etc.

*This study is based on a master dissertation which is called the "History Teachers' Views About Worksheets" and written by Selahattin Kaymakcı in Karadeniz Technical University Graduate School of Social Sciences in 2006.

Address for Correspondence:

Address for correspondence: **Associate Prof. Dr., KTU Fatih Faculty of Education Department of Secondary School Social Sciences Education, History Teaching Programme, Söğütlü-Akçaabat / TRABZON; demircioglu61@yahoo.com;

***Res. Asist., Gazi University Gazi Faculty of Education Department of Primary School Teaching, Social Studies Teaching Programme, Teknikokullar / ANKARA; kaymakci37@yahoo.com

- Supporting textbooks, in other words they have been used a supplemental material of textbooks.
- Worksheets also provide many advantages to history lessons. For instance, they can be especially used in local, oral and field studies (Brooks and the others,1993; Haydn and the others, 1997; Ata, 2002; Demircioğlu, 2005; Demircioğlu, 2007). Besides this, these materials increase the quality of museum visits (Demircioğlu, 2005; Demircioğlu, 2007).

History is an abstract subject and some students find it difficult to learn. For this reason, worksheets which can made history lessons more interesting and enjoyable should be used in history lessons. Although these materials are important and beneficial for history lessons, it seems that there is any research how effectively worksheets are used in history lessons. With this in mind, it is believed that a determination of history teachers' views about worksheets will contribute to elimination of deficiencies in this area and guide to the studies which will be written in this area in the near future.

The primary purpose of this study is to elicit history teachers' perceptions about worksheets. In this study, the following questions were researched:

- Have history teachers got any knowledge about worksheets?
- Have history teachers got any knowledge and skills about preparation and application of worksheets?
- What are history teachers' perceptions about application of worksheets in history lessons?
- What are history teachers' expectations about worksheets and instructional materials from the new history curriculum?

A qualitative approach was used in this present study in order to gather data in response to the research questions, and the information itself was secured through a semi-structured interviews. The purpose of qualitative research is to develop an understanding of individuals and events in their context (Borg, Gall and Gall, 1993).

This study was carried out with 65 history teacher, who were working in 28 secondary school in the center of Trabzon and Akcaabat. To find out history teachers' perceptions about worksheets, an interview was developed by the researchers. In this process, first, literature survey, which was related to worksheets and using worksheets in history lessons, was done. Afterwards, an interview was

developed based on a pilot study. In this interview, 9 questions were asked to history teachers.

In this study, interview was used because of its some properties which are including to provide opportunity to give feedback immediately, to find out complex emotional and personal problems, to get detailed and complex knowledge and to give researchers some opportunities about changing questions (Karasar, 2000; Ekiz, 2003; Çepni, 2005; Yıldırım & Şimşek, 2005). In this process, first, literature survey, which was related to worksheets and using worksheets in history lessons, was done. Afterwards, an interview was developed by means of a pilot study. In this interview, 9 questions were asked to history teachers. The data which was related to this study were gathered to get in touch with 65 history teacher who were working in secondary schools in the center of Trabzon and Akçaabat. When the data was gathered, history teachers were informed about research's aims. Beside to this, it is emphasized that this study was a scientific study and their names would not be explained by the researchers. Finally their answers were written down and the data collected by interviews was analyzed through content analysis.

In accordance with the findings it has appeared that history teachers have some knowledge about worksheets. In the light of the findings, it seems that majority of the history teachers were not given education about worksheets in the faculty or in-service training. Beside this they believe that their knowledge and skills about worksheets must be developed through in-service training.

From the datas, the majority of history teachers have said that worksheets should be used in history lessons. In addition to this, they have stressed about the worksheets' contributions to history lessons. According to these teachers, worksheets make history lessons interesting and enjoyable. Besides this, they give feedback and promote higher order thinking. Furthermore, it is clear that history teachers do not have enough knowledge and skills how to prepare and implement worksheets for history lessons.

In accordance with the findings, the majority of the history teachers have said that history lesson is an appropriate lesson for applying worksheets. History teachers have emphasized that worksheets can be used history subjects easily such as political history, cultural history, chronology, based on memorization and concept subjects. Besides this, they have stressed that worksheets can be used in history lesson towards different aims such as summarizing, reinforcing, repetition, measurement and assessment.

In the light of the data, it seems that the majority of the history teachers have positive attitudes to worksheets; but generally they haven't used worksheets in their lessons. The majority of them have pointed out the intensive curriculum, the weak level of the students, time deficiency, administrative and financial problems about the reasons of this situation. According to findings, it has appeared that history teachers have expected an increase of material using, student centered learning, effective and steady inservice training, a reduction of subject densities in curriculum and an increase of lesson periods about worksheets and instructional materials from the new history curriculum.

In sum, to increase the quality of teaching and learning in history lessons, history teachers and history student teachers should be taught how to prepare and implement these materials in their lessons.